

Prédikáció – "Hol van a testvéred?"

## BENJÁMIN ÉS MIRJÁM

Ilyenkor, anyák napján sokféle ajándékot találnak ki, készítenek a gyerekek az édesanyáknak. Virágcsokrot szednek, festenek, kézimunkákat készítenek, verseket írnak. Benjámín a reggel jött rá, hogy elfelejtett ajándékot készíteni az édesanyjának. S ekkor jó ötlete támadt: vett egy papírt, és ráírta: „Ingyenes takarítási utalvány!” – De a legszebb ajándék mégis az, amikor az édesanya, és édesapa látják, hogy a gyermekek szeretik egymást.

De képzeljék el ezt a helyzetet: néhány évvel ezelőtt történt, amikor Benjámín olyan 4 éves volt. Mirjám pedig 1, Benjámín rájött: fájdalmat tud okozni Mirjámínak. Egy csípéssel, harapással vagy ütéssel. És Mirjám erre mindig hangosan sírva válaszolt, amit Benjámín, úgy tűnik, nagyon élvezett. Így történt, hogy egyszer Benjámín megharapta Mirjám kezét – *látszottak a fognyomok a karján.* Azt gondoltam: na, ezt most megláttam... ezt most szigorúan kell kezelnem. Megfogtam, odaállítottam a testvére elé, és megmutattam a piros kis kezét. Azt mondtam: *látod, fáj neki, sír, mert megharaptad! Ezt te csináltad!* Erre mit tett Benjámín? Még egy jó nagyot csípett a Mirjám arcába, mire ő még hangosabban sírt. Ezután letettem a síró kisbabát, és felkaptam Benjámint. Először életében ki kellett mennie a folyosóra, a sarokba.

S én... ott álltam a kettő között az egyik oldalon egy fájdalmában sikító kisbaba, a másikon egy szégyenkező, néma kisgyerek. És abban a pillanatban nem tudtam eldönteni, melyikükért fáj jobban a szívem. Melyik gyermek miatt voltam szomorúbb? Azért, aki szenvedett, vagy aki szenvedést okozott? Hisz mit teszel, amikor a tettes is, és az áldozat is... a tiéd?

## KÁIN ÉS ÁBEL

Azt hiszem, értitek, hová szeretnék ezzel a történettel eljutni. Az a kettősség, amit akkor éreztem, semmi ahhoz a fájdalomhoz képest, amit Istennek kellett átélnie az első emberi, ráadásul testvérek közötti gyilkosság. Ráadásul testvérek között. Káin és Ábel történetében Isten fájdalmát ez a kérdés mutatja: „*Mit tettél? A testvéred vére kiált hozzám a földből!*” Ez a kérdés világossá teszi, hogy Isten fájdalma nemcsak Ábel elvesztése miatt van, hanem Káin bűne miatt is.

De hogyan válaszol Isten erre a szörnyű bűnre, az első gyilkosságra? Ő, akit az Ószövetségből igazságos, sőt néha megtorló Istenként ismerünk – aki maga adta a „szemet szemért, fogat fogért” törvényét – nem bünteti azonnal Káint Ábel haláláért. Káin életben maradhat, sőt Isten meg is pecsételi egy jellel azért, hogy megvédje őt más emberek bosszújától, akik Ábelért megtorolnák a tettet.

És mindezt úgy teszi, hogy Káin igazán nem olyasvalaki, aki kegyelmet érdemelne. Először is, azért nem, mert Isten előre figyelmeztette: „*A bűn az ajtó előtt leselkedik... de uralkodj rajta!*” Másodszor, a gyilkosság után tagadja a tettet: „Hol van a testvéred?” – kérdezi Isten. „Hát őrzője vagyok én a testvéremnek?” – vonja a vállát Káin. Harmadszor, amikor Isten kimondja az ítéletet, nem a megbánás vezeti Káint, hanem a büntetés súlya: „Nagyobb az én büntetésem, semhogy elviselhetném.” És negyedszer, nem is Istentől fél, hanem más emberektől: „Bárki, aki megtalál, megöl.” Tehát Káin egyáltalán nem olyasvalaki, aki megérdemelné Isten kegyelmét.

És Isten mégis megkíméli az életét. Kegyelmi időt ad neki. Időt ad a megtérésre, még a gyilkosnak is. Elúzi ugyan a közösségből – részben saját védelme érdekében, részben mások

védelve érdekében. Ez egy kicsit hasonlít arra, amit mi is teszünk gyermekeinkkel: ha *rosszat tettél, menj ki, állj a sarokba, gondolkodj el rajta*. És ha őszintén megbántad, ha megváltozol, visszajöhetsz. Vajon Káin megtette ezt az életében? Nem tudjuk. Nem valószínű, hisz utolsó, amit Káinról olvasunk: *Káin elment az Úr színe elől*.

De Káin és Ábel története megtanítja nekünk, hogyan bánik Isten a bűnösökkel. Isten kijelenti, hogy a bosszú nem az emberé, hanem az Övé. És megbünteti Káint ugyan, de életben hagyja, és így kegyelmi időt ad neki. Mert ahogyan csak Istené az ítélet, úgy csak Istené a kegyelem is. Mózes második könyvében (33:19) ezt olvassuk: „Könyörülök, akin könyörülök, és irgalmazok, akinek irgalmazok.”

## HOL VAN A TESTVÉRED, AZ ÁDLOZAT?

Ha Isten így bánik a bűnösökkel, akkor jön a mi részünk a történetben. Ez a rész egy kérdésben rejlik, finoman, de erőteljesen: a gyilkosság után Isten megszólítja Káint: „*Hol van a testvéred?*” – mintha a mindenható, mindentudó Teremtő nem tudná... De ez Isten nevelési módszere: felelősségre hív.

Káin pedig így válaszol: „*Hát én vagyok a testvérem őrzője?*” – és észre sem veszi, hogy ezzel a szarkasztikus válasszal csak még nyilvánvalóbbá teszi bűnét. Mert igen, testvére őrzője – épp annak kellett volna lennie! Felelősséget kellett volna vállalnia a testvéréért. Főleg akkor, ha a testvér épp az, akinek fájdalmat okozott. Tehát így hangzik felénk is a kérdés: „Hol van a testvérek, az áldozat? Ez ma már talán erkölcsi közhely: felelősek vagyunk az áldozatokért, a gyengékért, a betegekért, a védtelenekért, az üldözöttekért, a kizsákmányoltokért. Mégis, mintha ez nem lenne mindenkinek olyan egyértelmű.

## HOL VAN A TESTVÉRED, A BŰNÖS?

De Isten még egy lépést tesz – elküldi Fiát, Jézus Krisztust. És Krisztus által ez a kérdés új jelentőséget is kap. Mert így hangzik: *Hol van a testvéred – a bűnös?* Kiért jött Jézus? A bűnösökért – ahogy Ő maga mondja: „*Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek.*” Ez új értelmet ad a kérdésnek: *Hol van a testvéred?* Mert arra mutat: felelősek vagyunk a bűnösökért is. *Kötelességünk minden emberben meglátni a mennyei Atyának egy potenciális tékozló fiát, leányát.* Még azt is, aki vétkezett ellenünk. Mert ez az út, amit Jézus mutatott. Többé nem az van: *szeresd testvéred, gyűlöld ellenséged* – hanem: *szeresd ellenségedet is, és imádkozz azokért, akik üldöznek.*

És az a csodálatos ebben a Krisztusi felszólításban, hogy bár lehetetlennek tűnik, kis akarattal, fegyelemmel valóban lehet teljesíteni. Próbálják csak ki! – Azt hallottam, hogy a híres német teológus, Dietrich Bonhoeffer ezt a lelki gyakorlatot végeztette tanítványaival. Azt mondta: *gondolj valakire, akit ki nem állhatsz. Mindegy miért – talán megbántott, pletykált rólad, vagy egyszerűen csak idegesít a jelenléte. Akárki – gondolj rá... és imádkozz érte. Figyelem! – ne azért imádkozz, hogy megváltozzon – ez csalás. Hanem adj hálát érte Istennek. Keress benne valamit, amiért hálát adhatsz. És tedd ezt egy héten át, minden nap.*

És mi történt? A hallgatók egy hét után arról számoltak be, hogy az illetőt már egyáltalán nem találták olyan elviselhetetlennek. Persze, még látták a hibáit – de rájöttek: nem is vagyunk annyira különbözőek. Rájöttek, hogy ha Isten kegyelmét kérem magamnak, mint bűnösnek – akkor ugyanazt a kegyelmet kell kívánnom az ellenségemnek is, mint bűnösnek.

És ez egy hatalmas felismerés... Mert azt jelenti, hogy felismerhetjük: minden más ember testvérünk Isten teremtésében. És minden más ember testvérünk az emberi elesettségben is. Ebben igazán egyenlőek vagyunk. És nem mi döntjük el, ki a testvér, és ki nem. Hadd mondjak pár példát: olyan könnyű azt mondani: *ő egy világi, liberális ateista* – nem a testvérem. *Ő muzulmán* – nem a testvérem. *Ő egy transznemű...* nem a testvérem, *Ő egy összeesküvés elméletes agyalágyult...* nem a testvérem... *drogos, szerencsejátékos, illegális immigráns, vagy sovíniszta... szexfüggő, családbomboló... zsidógyűlölő... palesztin népirtó...* Ők nem a testvéreim?

Pál apostol is felsorol egy listát (Galata levél): „*A test cselekedetei nyilvánvalók: paráznaság, tisztátalanság, bujálkodás, bálványimádás, varázslás, ellenségeskedés, viszály, féltékenység, harag, önzés, széthúzás, pártoskodás, irigység, részesegeskedés, tobzódás...*” – és ez igaz. De az a baj, hogy mi ezt a listát nem figyelmeztetésként használjuk, hanem ellenőrzőlistaként: és ha valakire egy pont igaz, akkor már nem kötelességem testvérként szeretni, imádkozni érte, kegyelmet kívánni neki.

Testvéreim, nincs senki sem itt bent sem odakint, aki legalább egy pontban ne vétkezett volna. És tudjátok, mit jelent ez? Egyetlen esélyünk van: mint elveszett, tékozló fiúk és leányok visszatérni az Atyához. És mivel Jézus így nézett ránk, ránk is ugyanezt a felelősséget bízta.

Isten szereti Ábelt, az áldozatot – és igazságot szerez – pontosabban – a kereszten szerzett igazságot. Mert Ábel véérért Krisztus vére adott elégtételt.

Isten szereti Káint, az elkövetőt, a bűnöst – még ha ezt nem is könnyű kimondani – de ez az egyetlen reménységünk – és kegyelmi idő ad – pontosabban – kegyelmet ajándékozott a kereszten. Káin bűne is oda volt szögezve, és vérrel kifizetve.

Tudjátok, mi történt nálunk otthon azután, hogy Benjámint 5 percet állt a sarokban? Mirjám már megnyugodott, a sebei eltűntek. Benjámint is csendes volt, és egyszer csak azt mondta: „*Nem fogom többé csinálni, most már jó leszek.*” Kérdeztem még egyszer szigorúan: „Biztos?” – „Igen!” – válaszolta reménykedve. És kijöhetett a sarokból. Először engem ölelt meg, aztán a húgát. Ő még egy kicsit félt a bátyjától – félt, hogy megint megcsípi. De ez nem történt meg. 5 perc múlva már újra együtt játszottak. Ahogy illik testvérek között.

Hiszem, remélem, és bízek benne, hogy egyszer az Atya házában is így lesz. Testvérek, akik ebben az életben fájdalmat okoztak egymásnak – kegyelmet találva, örökkévaló boldogságban lesznek együtt. De addig is marad ez a kérdés: Hol van a testvéred? Ezzel a kérdéssel fordulhatunk egymás felé, mert Isten is így fordult felénk. ÁMEN.